

ALIR anor

MEDLEMSBLAD FÖR FORSKARFÖRENINGEN ALIR, SÖDERHAMN MED OMNEJD.

Årgång 32, nummer: 1, mars 2015

Julgröt på Vargen

I detta nummer:	
Information om Alir	2
Redaktörens spalt	2
Ledare.....	3
Rapporter	
Bilder från Julgröten.....	4
Artiklar	
Söderhamns Tidning januari 1915, Lilian Hansen.....	4
Amerikabrevet, Britt-Marie Sjöquist.....	5
Lotta-En krutgumma på Nyhed, Karl-Erik Almberg.....	7
Glimtar från Bergvik och Vansäter, Rolf Svensson ed. .	9
Medlemsinformation	12
Vårens program	12

Alir Anor nummer 1 mars 2015

Ansvarig utgivare: Tommy Hernelind.
Kontaktuppgifter nedan.

Om ALIR

Forskarföreningen ALIR, lokalförening för släkt-, person- och bygdeforskning, bildades i mars 1977. Föreningens namn är taget efter folklandsnamnet Alir, en medeltida beteckning för området kring Ljusnans dalgång i södra Hälsingland. Föreningen har som sitt främsta intresseområde socknarna Söderala, Mo, Norrala, Trönö, Skog och Söderhamns stad med närområden. Föreningen är medlem i Sveriges Släktforskarförbund.

Medlemsbladet ALIR anor utkommer 4 gånger per år, den 25:e i månaderna mars, juni, september, december. Manusstopp är den 25:e månaden före utgivning.

Artiklar i denna publikation får, med angivande av källa, kopieras eller på annat sätt återges.

Styrelse 2014

- Ordförande: Tommy Hernelind.
E-post: marchernelind@hotmail.com
- Vice ordförande: Krister Rundqvist.
Tel. 0270-42 47 01
E-post: krister.rundqvist@soderhamn.com
- Sekr: Rigmor Strandberg.
Tel. 073-153 60 36
Epost: riggan.strandberg@soderhamn.com
- Kassör: Ann-Catrine Lundström.
Tel. 0270-122 32, 070-647 98 79
E-post: anci.lundstrom@telia.com
Ledamöter:
 - Lilian Hansén
Tel. 0270-696 16
E-post: lilian.hansen@soderhamn.com
Torbjörn Goude
E-post: torbjorn.goude@soderhamn.com
Monica Lindh
Epost: evamonicalindh@tele3.se
- Ersättare:
 - Tore Haglund
E-post: tore.haglund@soderhamn.com
Vakant
- **Medlemsansvarig:**

Ann-Catrine Lundström
- **Kursansvarig:**

Anna Persson Tel. 0270-28 46 42

Redaktion

Redaktör: Lars-Olof Eklund, Sven Jonsons gata 3
302 27 Halmstad. Tel. 035-21 07 61

E-post: lo.eklund@telia.com

Du kan bli medlem i Alir genom att sätta in 120 kr på Plusgiro 913009-7.

Föreningens hemsida: www.alir.se

En vädjan från styrelsen och redaktionen

Skicka gärna in artiklar, antavlor, tips och idéer till redaktören via e-post eller vanlig post. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material i signerade artiklar.

Det är även tacksamt om insänt material är oformaterat. Det vill säga skrivet rakt upp och ner utan konstigheter på full, 16 cm, sidbredd.

Insänt material skall vara signerat. Enbart avsändare för ett mail är inte tillräckligt.

Redaktörens spalt

Lars-Olof Eklund

Så är det dags för ett nytt år med Anorna. För första gången på mycket länge har inte allt material fått plats denna gång. Det känns mycket bra!

Tyvärr har det varit litet för mycket datastrul, vilket har berott på att något material har varit infekterat och därmed svårhanterligt. Jag hoppas att alla PC-användare har virusprogram i sina datorer.

Variationen på de tre längre artiklarna speglar på olika sätt trakterna i inlandet strax väster om Söderhamn.

Ledare

Några ord från V Ordf

Ja då har det blivit nytt år och årsmötet har gått av stapeln när ni läser detta. Årsmöten präglas i regel av framtidstro och visioner om vad man vill åstadkomma under det kommande året. Valberedningen verkar ha gjort ett bra jobb och vi som har suttit i styrelsen under 2014 känner tilltro för det kommande verksamhetsåret.

Vi hoppas att ni medlemmar känner detsamma, det kommer att bli några förändringar inför det kommande året. Bl.a. så har posten slopat föreningsporto som innebär att distributionen av Alir Anor kommer att fördyras och hur vi löser detta får årsmötet ta ställning till.

Planering är ledordet då man står inför ett nytt år både föreningsmässigt och privat. Kurserna kommer att fortsätta, få se om det möjligt att lägga någon kurs på helger och kanske köra släktforskningshjälp på lördagar. Den avgående styrelsen har många idéer, så det gäller att ta tag i idéerna och försöka förverkliga dessa. Men den föreningsmässiga planeringen får vara styrelsens lott men det privata får man stå för själv.

Så på det privata planet pågår för fullt planering inför semester och vad man skall använda den till. Jag har märkt att semesterplanering inte längre omfattar Leksands sommarland, någon djurpark eller Mumindalen, nuför tiden är semesterplaneringen mer kulturell eller historisk inriktning på besöksmålen. Så i år blir det en tur till Skellefteå där hustrun och jag skall besöka både släktingar och anor.

En av mina anor verkar ha befolkat en hel by med ättlingar utanför Skellefteå, så det ska bli spännande att komma dit och veta att alla i byn har på något sätt en släktrrelation till mig. Sedan så kommer det väl att bli nåt besök på nåt arkiv.

För närvarande så är jag sängliggande med snoret rinnande, en vårförkylning som inte riktigt vill ge med sig.

Väl mött inför ett spännande 2015

hälsar en snorig

Krister Rundqvist

V Ordf

Rapporter

Några bilder från den traditionella Julgröten. Insända av Ranja Andersson.

Julgröten var en trevlig tillställning med härlig musik av två glada musikanter. Rapportören meddelar att alla var nöjda med dagen.

Lilian Hansen fortsätter att botanisera i 100 år gamla tidningslägg. På grund av utrymmesbrist blir det bara en liten notis från Söderhamns Tidning i januari 1915.

En omtyckt lärarinna

Vid sin återkomst från julferierna fick folkskollärarinnan i Onsängs folkskola, Söderala, fröken Ester Åkerman, ett varmt mottagande. Skolbarnen och deras föräldrar hade ställt i ordning ett fästligt dukat kaffebord skolsalen, där julgranen blivit tänd. Barnen sjöngo sånger till sin omtyckta lärarinnas ära, och sedan anordnades lekar. Från Ellne Blåbandsförening öfverlämnades en present till Fröken Åkerman.

Artiklar

Amerikabrevet

av Britt-Marie Sjöquist, sommarboende i Norrbo, Skog, *Norrbovägen 26,5 sedan barnsben*

Förord

Nästan 1 000 personer utvandrade från Skog, Hälsingland till Nordamerika i mitten av 1800-talet. Från släkten Strandberg i Norrbo (som tidigare hette Persson och Göransson) utvandrade fem personer. Bröderna Göran 1864, Olof 1865 och Hans Erik, 1870. Deras far Göran Persson utvandrade 1877 och hans bror Hans Persson 1883.

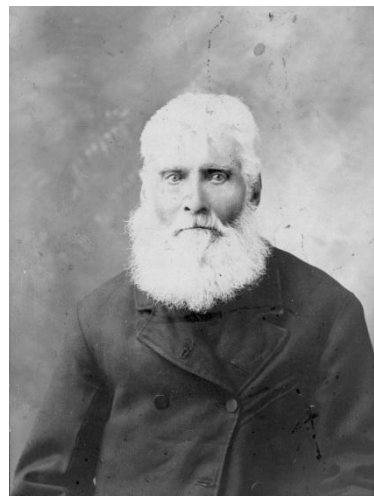
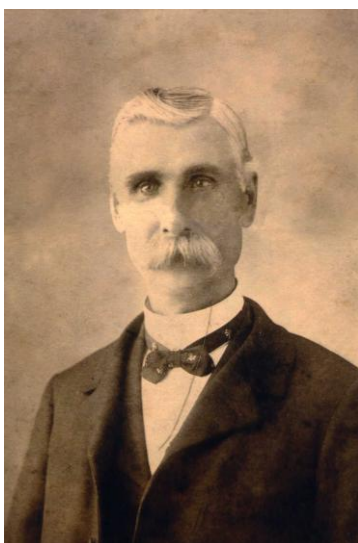
Strax efter ankomsten till Amerika ändrade Göran Göransson sitt namn till John Stranberg (utan **d**). Olof hade ändrat sitt efternamn till Englund vid militärtjänst i Sverige och Hans Erik ändrade även han till Stranberg. Ungefär samtidigt ändrade deras brorson Per Persson (som brevet här nedan är ställt till) här i Sverige sitt efternamn till Strandberg (någon dokumentation på namnändringen har jag inte funnit).

Sedan John emigrerade har vi i fem generationer haft kontakt med släkten i Amerika enl. följande:

Min mormorsmormor Kerstin Göransdotter, syster till Göran Göransson (John Stranberg)

hade kontakt med sin bror och därefter Kerstins dotter Kristina Lingblom Nordvall, var-efter hennes dotter Anna Nordvall Andersson tog över och vidare hennes dotter Ingegerd Andersson Westerlund och därefter har jag Ingegerds dotter d.v.s. övertecknad kontakt med släkten i Amerika. Flera släktingar har även besökt Sverige. Bl.a. Johns sondotterdotter Linda Meyer med man och två söner besökte Sverige sommaren 2004 då ena sonen deltog i Säter triathlon. Linda och hennes man Bob besökte oss även sommaren 2013, då Söderhamnskuriren gjorde ett reportage om besöket. Jag besökte släkten i Nebraska 1961 efter vistelse i Californien.

Rose-Marie och Roland Persson, som har ärvt fädernegården i Norrbo i 4:e generation hittade brevet på sin vind sommaren 2004. Eftersom Rose-Marie och Roland känner till att jag släktforskar överlämnade dom brevet till mig. Brevet är skrivet av John Stranberg, och var ställt till hans brorson Per Strandberg. John Stranberg var bror till Rose-Maries morfarsfar Per Göransson.

Från vänster, John Strandberg, Hans-Erik Strandberg och Göran Persson

*Min Dyre Brorson med Familj:
Guds Frid.*

Aurora Nebr. Nov. 11, 1926

Som det är nu snart ett år sedan vi bekom edert kära och välkomna bref, så vill vi härmed med några simpla rader hembära ett hjärtligt tack därför. Det är kärt att se, att både gamla och unga äro friska och kan uträtta hvad som förefaller i arbetsväg.

Vi har behövt besvara detta kära och välkomna bref för länge sedan, men som jag för min egen del är oförmögen att handtera någon penna mer och måste anlita andra för skrifning så går den ena dagen och veckan efter den andra. Men som i dag det gifves ett tillfälle af min dotter (Edith –BMs anm.) att teckna några rader så vill vi härmed låta eder veta att ännu vår käre Fader i himmelen har bevarat och hjälpt oss. Fastän jag har nu uppnått en bra hög ålder (82 år –BMs anm.) så kan jag vara uppe hvar dag och sköta mig själf, och åtnjuta någorlunda god hälsa. Som vi endast bor ett litet stycke ifrån affärsstaden (Central City –BMs anm.) så tager jag för det mesta en och två promenader om dagen, och äfven går och hälsar på flera af våra gamla vänner och bekanta.

Vi äro mycket intresserad av vår svenska missionskyrka i staden. Vår församling består af omkring ett hundra medlemmar. Hela stadens befolkning är omkring tre tusen.

Vi har söndagsskola hvarje söndag klockan 9:45 f.m. där engelska språket användes förutom i de äldre männens och qvinnornas klasserna. Så har vi predikan klockan elva f.m. på svenska. På qvällen samlas ungdomen till sitt möte en timme före predikomötet. Båda kvällsmötena äro på engelska. Under veckan samlas ungdom på Tisdagskvällen till bibelstudium och bön då engelska språket användes och på torsdagskvällen hålles det sedvanliga veckomötet på svenska. Som ni ser så ha vi den ena hälften af våra möten där svenska språket användes och den andra hälften där engelska språket användes. Vår nuvarande predikant är en mycket ung man som har betjänat oss nu på det fjärde året. Han är en mycket nitisk man för verksamheten.

Jag ser i ditt brev din undran om jag kommer ihåg något utaf Norrbo med dess inskränkta synkrets i vår undangömda vrå. Vill därför omtala att dessa minnen ifrån min barndom äro mycket friska fast det var nu 62 år den 14de September sedan jag lemnade Norrbo med din fader i sällskap på resan till Gefle.

Jag kommer väl ihåg det majestätiska Gullberget, hvilket vi såsom yngre bruka gå dit upp, hvarifrån vi kunde skåda vidt omkring, ända ut till hafvet. Jag kommer äfven ihåg alla de gårdar och alla de krokiga vägar som fans i Norrbo på den tiden. Men jag förmodar att sedan ni hade skiftet att det är allt mycket bättre. Det hemman som din broder Göran bodde på för några år, hvem har det tillfallit. Jag förstår att Göran har köpt jord på något annat ställe närmare landsvägen till (troligen Oppigården som menas –BMs anm.).

Du talar om i ditt bref att hela familjen gör sig i ordning för en Amerika tripp, och detta skulle ha varit kärt om det hade gått i verklig fullbordan. Det skulle ha gladt oss mycket att få Sverje´s främmat till jul. Dock vi äro mycket tacksam för de porträtter som vi fick, där jag fick se något av mitt kära barndomshem fast byggnaderna äro mycket förskönade.

Det har varit mycket torrt här i sommar. För sommaren var mycket torr och varm, så att skörden är nästan förfelad.

Något om vårt förhållande här:

Jag har såld en del af jord egendomen till min äldste son, Emil, hvilket han har bebodd sedan han blef gift för 20 år sedan. Han har fyra barn, två flickor och två gossar (han fick ytterligare en gosse, Vincent 1927, vilken B-M har kontakt med.). Den äldsta dottern var nitton år förliden vår och den minsta gossen var fem år nu i höst.

Min andra son Viktor har varit borta från hemmet sedan år 1903. Han gick då till staten

Washington som är ungefär 1800 mil i nordväst härifrån. Han är äfven gift och har tre barn. Min äldsta dotter Marta bor i en närgränsande stad omkring 20 mil härifrån. Hon har haft sex söner, men den äldsta blev dödad i en olyckshändelse för sju år sedan. Han var då gift. Tre utaf de andra sönerna äro också gifta. (Martas sonson Kenneth Larson besökte Sverige 1999 – B-Ms anm.)

Min dotter Anna bor också i staten Washington, men omkring 250 mil ifrån där Viktor bor. De har en fruktträdgård där de odla fina äpplen och andra frukter. Hennes man är husbyggare också, så de ha inkomst ifrån det. Det varbara dåligt med fruktskörden för dem i år emedan de hade sen frost på våren. De har åtta barn af hvilka tre äro gifta.

Min dotter Euphemia bor här i staden. Hon har två gossar, den ene 17 år och den andre 14år. Hennes man arbetar för en klädesfirma här i staden.

Mina andra två flickor Minnie och Edith äro hemma och förestår huset. (1961 träffade B-M Minnie och Edith vid besök i Aurora på vägen från Kalifornien till New York. Dom talade och skrev svenska).

Detta bref kommer nog till eder något före jul, så vill vi önska eder alla en glad och lycklig jul och ett godt nytt år.

En kär hälsning till de öfriga af våra släktingar däromkring. Kanhända nu när vi ha kommit igång att vi kan skrifva till några af de andra i en snar framtid.

Vill härmed innesluta den 103de psalmen såsom tänkespråk.

Jag har ju inga rättigheter att påfordra något svar på detta bref, dock skulle det vara kärt att få höra ifrån eder igen.

Tecknar din farbroder
John Stranberg”

Källor: Husförhörslängder, emigrantregistret, Linda Meyer,
Edith Stranberg ancestral data.

LOTTA

En krutgumma på Nyhed

Av Lars-Erik Almberg

När jag var liten pojke i sexårsåldern bodde jag på Nyhed, som på den tiden utgjordes av

omkring tio gårdar strax öster om den numer nedlagda flygflottiljen F15. Jag minns särskilt en liten gumma som bodde i ett slitet gammalt grått hus mitt emot oss. Hon hette Charlotta Andersson

men kallades bara för Lotta. Det här var i början av femtiotalet och Lotta var då äldst i trakten, född 1863 och änka sedan drygt tio år.

Lottas hus ses på bilden nedan och till höger

om detta står det rödmålade huset med vita knutar som beboddes av hennes son Karl Johan Gustavsson. Han bodde där med sin tre år yngre hustru Elin.

I samma hus som Lotta bodde också en annan änka kallad Minne. Hon bodde i den högra halvan på bilden och Lotta i den vänstra. Minne Nilsson var född på Irland 1880 och döpt till Mary Anne Kidd men kallade sig själv för Minne Nilsson. Hennes make Nils Gösta Nilsson hade avlidit 1946. Minne var en blek gammal änka med en vårta ovanför ögonbrynet. Troligtvis hade hon varit rödhårig i unga dar. Ofta gick hon klädd i en rostbrun kofta och bar en svart

basker på huvudet. Hon hade en väldigt vass och hög stämma när hon sjöng irländska ballader för oss barn.

Lottas hus på Nyhed

Vi som var små barn på Nyhed uppfattade Lotta som en snäll och vänlig gumma med silkesgrått långt hår, vilket hon alltid bar uppsatt i en knut i nacken. Det luktade alltid piprök och gammal tant när vi kom och hälsade på hos henne. Hon låg ofta på sin pinnsoffa i köket och rökte pipa. Jag minns också att högt uppe på ett gammalt skåp där inne i köket hade hon en uppstoppad fiskmås. För oss barn verkade det lite skrämmande när denna döda fågel alltid såg ner på oss med sin stela blick.

Min lekkamrat och jag brukade ibland hjälpa Lotta med att handla hem mat från affären i Östanbo. När vi kom hem till henne med varorna kunde hon som tack ge oss varsin tjugofemöring. Om vi någon gång fick hela femtio öre var tyckte våra mammor att det var för mycket och vi fick genast lämna tillbaka hälften.

Vissa kvällar använde Lotta en elektrisk värmedyna att ligga på för att lindra sin onda rygg. Dynan som drog mycket elektricitet anslöt hon genom en tjuvkoppling till lampan över matbordet. Detta märktes i alla grannhusen. Lamporna blinkade till och sedan lyste de svagare. Då visste man att Lotta var på väg att lägga sig på värmedynan.

Lotta, som kämpat sig igenom ett långt liv och nu närmade sig sina nittio år, visste emellertid att man måste röra på sig, även om man var trött och hade ont så det var inte alltid som hon låg kvar på sin soffa och rökte pipa. Vissa dagar kunde man se henne gå ut och lägga upp några timmerstockar på

sågbocken, såga av dem i lämpliga storlekar och sedan med en yxa klyva klamparna till vedbitar så att de skulle passa för att elda med i vedspisen. Veden bar hon själv in i stugan och lade i "finrummet".

Dörren från köket till "finrummet" var alltid stängd. Dit fick ingen se in. Besök tog hon bara emot inne i sitt kök. Skälet till detta sades vara att hon inte ville visa att hon använde "finrummet" som ett vedupplag.

Lotta var som tidigare nämnts änka. Maken hette David Andersson. Om honom har min far berättat att han var liten till växten och bar

Lotta vid sågbocken

på ett långt pipskägg. I trettiofyra år levde Lotta och David i ett samboförhållande i huset på Nyhed. Först när David var 75 år gammal och Lotta skulle fylla 65 stod

Lotta och Minne i samspråk på hustrappan

bröllopet mellan dem i Söderala kyrka. Året var då 1928.

Min far hade Lotta och David till grannar

långt innan jag föddes. Han har berättat för mig att när han var ung på trettioalet visade Lotta då och då upp ett väldigt häftigt humör. Det kunde ibland gå hett till i familjen, sade han. Han minns särskilt en gång hur David kom springande ut ur huset med Lotta efter sig, kastande kastruller och lock efter gubben.

Han har också berättat att på gården hade David och Lotta en bock och några getter som sprang fritt omkring och tuggade gräs. Vid ett tillfälle hade David och bocken blivit osams. De började bråka med varandra. Trots att David varit hamnarbetare och förväntades vara stark hade han inte samma krafter som bocken. Denna gav David en luftfärd han sent skulle glömma. David dog 1936. När bocken dog vet jag inte.

Lotta hann bli 90 år innan hon stilla avled den 14 juni 1954 på Nyhed och grannen i huset, Minne Nilsson, blev 82. Minne dog i Skale, Söderala 1963.

De båda damerna är nu sedan länge borta. Det gamla huset på Nyhed har också gått ur tiden. På 1950-talet hade det adressen Box 1220 på postlådan. Idag är adressen Nyhedsvägen 52, Sandarne med nya hus och nya människor på samma plats.

Vem var då denna krutgumma?

Charlotta Andersson föddes i Mora i Dalarna den 28 november 1863. Hon var dotter till smeden Per Bengtsson och hans hustru Katrina Källblad. Familjen var då bosatt i Likenäsa i Dalby socken i Värmland men födde Lotta i Mora. Tidigt i Lottas barndom flyttade familjen till Hälsingland och Ljusne där fadern Per fått arbete på järnverket. När så Per dog 1881 flyttade modern Katrina med sina fem barn till Mo socken men var ändå ett tag fortsatt skriven i Ljusne. Barnen var Per född 1858, Anna Maja 1861, Charlotta (Lotta) 1863, Karolina Kristina 1866 och Erika Katrina 1871.

Modern fick svårt att försörja alla sina barn och kom in på fattigstugan i Mo i januari 1882. Där vistades hon under året tills hon fick bostad på Åsberget i Söderhamn. Detta var strax innan den då nittonåriga Lotta skulle föda sitt första och oäkta barn. Detta barn kom till världen i Mo den 28 februari 1882 och gavs namnet Per Olof med efternamnet Andersson. Varför han gavs efternamnet Andersson är för mig obekant.

Redan då Per Olof var endast nio år gammal emigrerade han till Amerika. Han hade inte någon vuxen släkting med sig på resan enligt emigrantkällorna. När han lämnade Söderhamn hade han bytt efternamn och kallades nu för gossen Per Olof Westin. Åter igen ett mysterium varför han kallade sig för Westin.

Lotta flyttade till Söderhamn och 1883 gifte hon sig där med kolaren Gustaf Gustafsson från Åseda i Småland. De fick tre barn tillsammans, Karl Johan 1884, Erika Karolina 1886 och Maria Linnéa Gustava 1889. Alla barnen var dock skrivna som födda inom Söderala församling.

Samma år som Lottas tredje barn föddes 1889 började hon arbeta som hushållerska åt hamnarbetaren David Andersson, som var född i Småland och nu hade en egen gård på fastigheten Östansjö 8:49 på Nyhed. Två år dessförinnan hade Lotta och hennes man Gustaf blivit varnade för osämja och den 4 november 1895 skrev Lotta in sig som fast boende hos David medan maken Gustaf blev kvar i Söderhamn som fattig med obestämd hemvist. År 1900 hamnade Gustaf i fattiggården i Skale i Söderala. Där tillbringade han resten av sitt liv fram till 9 mars 1913.

Hur gick det för den nioårige ensamme emigranten? Det är en helt annan spännande historia med en något oväntad upplösning.

Glimtar från Vansäter och Bergvik

Krister Rundqvist har fått litet material från Rolf Svensson och de är några tidsbilder från

dessa orter. I detta nummer börjar Anorna att publicera något om den samhällsservice som fanns.

Posten i Bergvik och Vansäter

Postgången sköttes till en början av Bergviks station som byggdes 1859 men fick eget postkontor 1872 och som var förenad med järnvägen och sköttes av järnvägspersonal fram till 1919.

Första tiden inrymdes postkontoret i stationen , men sedan fick man av SJ hyra före detta banmästarebostaden, som då blev poststationen Bergvik 1.

Dom första åren sköttes antagligen posten av stationschefen Carl Angus Arell som var född i Husby, men kom inflyttande från Gävle 1863.

Den första med titeln poststationsföreståndare heter Anders Gustav Rosell han kom hit i juni 1885, från Kalmar.

Järnvägsstationen och postkontoret var beläget på Vansäter nr. 8.

1875 fanns två poststationer i socknen, den ena vid Bergviks järnvägsstation och den andra vid Ljusne sågverk. Övriga orter i socknen hade så kallade lösväskor som expedierades en gång i veckan.

Man hade även en brevbärare i Bergvik som hette Ferdinand Andersson, född 1866 i Adolf Fredriks församling i Stockholm och gift med Mathilda Hedberg, född 1872 i Ockelbo.

Senare fanns en Emmy Regina Pettersson som poststationsföreståndare, född 1883 i

Söderala och dotter till nattvakten Per Pettersson.

Vansäter poststation

Vansäters poststation öppnades den första januari 1936 vid jordbruket. Den sköttes av Greta Gustavsson men hon hade ibland hjälp av Eilert Vestlund och Dorothy Larsson.

Eilert var kontorist på Bergviks postkontor där även Emy Wallin arbetade. Karl Tirén var välkänd stins på stationen.

Greta fick hyra lokalen av Bergvik och Ala. Lyse och ved ingick.

Hon hade 103 kr. i månadslön och det skulle även räcka till hyran. Kassaskåp och blankettskåp fanns men stol skrivbord och pennor fick hon själv hålla sig med .

Sju tåg om dygnet skulle passas.

Posten flyttade upp till nuvarande pizzerian omkring 1966.

Greta gick i pension den första maj 1978 och posten stängdes strax efteråt i samband med att fabriken slog igen.

Som kuriosa kan nämnas att postgången genom Bergviksområdet antagligen pågått sedan lång tid tillbaka eftersom den stora

stråkvägen till norrland gick genom dessa trakter.

Vid Dåbo fanns sedan första delen av 1800-talet, och kanske mycket tidigare, en gästgivaregård med stall för ett 60-tal hästar. I AK-studenten beskrivs hur ”postvagnarna vid denna tid kom farande genom skogen längs denna väg och att vid Dåbo gästgivaregård var det hästombyte och att postvagnen sedan försvann i Dåbo-backarna mot Lynäs och Bergvik”.

Källor: kyrkoarkivalier

Fam. Abrahamssons intervju med Greta Gustavsson

Söderala förr och nu . Bodlund.

Hälsingerunor 1974.

Tidningsurklipp Söderhamns Kuriren 24 oktober 1978.

Rolf Svensson

”Gethea” januari 2001

Affärer i Vansäter

Firma Andersson och Gustavsson

Speceri- och Diverseaffär, Bergvik 2. Telefon Bergvik 43.

Under firma Carl Larsson och Company startades rörelsen år 1900 under ledning av Karl Gustavssons mor, Kristina Nilsson (som var bojanta från Landafors)och Carl Larsson från Landafors. Larsson lämnade affären efter cirka ett år sedan fröken Nilsson 1908 ingått äktenskap med Oscar Gustavsson. Han var resande och från år 1912 inträdde

Gustavsson i firman och kvarstod som dess chef till 1932.

Firmans fanns till en början i ett uthus på Gulläng (Vansäter nr. sub3) men 1904 byggde kompanjonerna egen butik. Kristina Nilsson var för övrigt inte myndig när hon inledde sin affärsbana.

År 1932 övertogs rörelsen av sonen Karl Gustavsson i kompanjonskap med Gösta Andersson, mångårig medarbetare i företaget. Från och med detta år hette firman Andersson och Gustavsson. Lokalerna byggdes om och moderniserades. Förutom speceri- och lantmannaprodukter såldes glas, porslin, manufakturvaror, trikotage, gummiskodon med mera. Även radioapparater ingick en tid i sortimentet. Under den här tiden utvecklades affären betydligt och två biträden var anställda utöver ägarerna.

Fastigheten var taxerad till 15000 kronor och företaget var anslutet till Söderhamns Köpmannaförening samt Sveriges och Gävleborgs Köpmannaförbund.

Karl Eugen Gustavsson var född den 30 november 1911 och son till köpmannen Carl Oscar Gustavsson och hans hustru Kristina, född Nilsson .

Anders Gösta Andersson var född den 18 augusti 1906 och son till Anders Vilhelm

Andersson och hans hustru Ester Adolfina, född Pettersson.

Karl Gustavsson var gift med Greta vars morfar

var mjölnaren Per Pettersson som bodde i Bergvik. När kvarnen i Bergvik revs år 1901 började han intressera sig för affärer.

Tillsammans med hustrun Tilda byggde han 1904-1905 det hus som senare skulle komma att bli konsumbutik (femman). Handelsbolaget såldes 1912.

År 1956 byggde Andersson och Gustavsson en ny butik vid Tallbacken (där finns i dag en pizzeria) Även konsumtionsföreningen var intresserad av tomten liksom posten som flyttades dit efter att tidigare, sedan 1/1 1936, varit inrymt i jordbruket (Vansäter nr. 7).

Innan posten flyttade in hade Doris Nyblad damfrisering i lokalerna.

Gustavssons butik uppe i byn stängdes 1966 .

1971 övertogs rörelsen av Karl Erik Olsson . Butiken i Tallbacken stängdes 1975 då en ny butik uppförts bara några hundratal meter från den gamla (åt Bergvikshållet) .

Den nya butikens föreståndare var först Sven Erik Englund som varit med även i den gamla butiken, sedan av Lillemor Svensson och Anita Johansson och sista året av Inger Norgren .

I maj 1991 stängdes affären för gott och Vansäter blev nu helt utan affär.

I gamla butiken drevs efter 1975, först ett matställe sedan pizzeria, och en blomsteraffär som förestods av Ingrid Hornling.

I Vansäter fanns även två kiosker, en vid Tallbacken där nu pizzerian finns och en vid nuvarande busshållplatsen intill gamla jordbruket. I byn fanns också slaktaren Nils Norgren, som först körde runt med häst och sedan med livsmedelsbuss och sålde. Han köpte slaktdjur och gjorde korv. Sonen Gösta Norgren övertog rörelsen 1947 och avslutade verksamheten 1981. Senare åkte Pelles Livs runt i bygden och sålde livsmedel m m.

Forskning och sammanställning:
Sven, Britta och Anette Jonsson
Van. Nr 3, mars 2000

B-FÖRENINGSBREV

Forskarföreningen Alir
Söderhamns stadsbibliotek
Box 203
826 25 Söderhamn

Medlemsinformation

Vårens program 2015

Föreläsning om Skogsfinnar den 21/3 kl 11:00 i Söderhamns bibliotek.

Föreläsning av Maud Wedin från Falun. Hon ingår i Finnsam´s ledningsgrupp och har skrivit ett antal böcker om skogsfinnarna.

Entre 50:- (fika ingår)

17 mars	Forskarträff	10-13	Med släktforskarhjälp
21 mars	Släktforskningens dag Öppet hus Utställning	10-14	Stadsbiblioteket Forskare svarar på frågor
7 mars	Årsmöte	13-15	Bygdegården Vargen
14 april	Forskarträff	10-13	Med släktforskarhjälp

Forskarträffarna äger rum på bibliotekets forskarrum.

Träffar under våren kvällstid annonseras i Föreningsnytt och på Hemsidan

Släktforskardagarna 2015 äger rum i Nyköping den 28-30 augusti

Den som är intresserad av att åka till Sörmland anmäler detta till Torbjörn Goude, torbjorn.goude@soderhamn.com

Årets tema är Ett gods – en värld, vilket skall belysa den rikliga förekomsten av herrgårdar och slott och de livsbetingelser som detta innebar för människorna i Sörmland.